

OD AUTORA BESTSELLEROV MUŽ MENOM OVE,
BABIČKA POZDRAVUJE A OSPRAVEDLŇUJE SA,
TU ŽILA BRITT-MARIE

IKAR

FREDRIK BACKMAN

Vitári

Vyvrcholenie príbehu malého mesta s veľkými snami
z románov *Medveďovce* a *My verzus vy*

Fredrik Backman
VINNARNA

Copyright © Fredrik Backman 2021
Published by agreement with Salomonsson Agency
Translation © 2022 by Mária Bratová
Cover artwork designed by Intermission Film
Slovak edition © 2022 by IKAR, a.s.

Tvorbu diela podporil FPU formou štipendia z verejných zdrojov.

ISBN 978-80-551-8699-3

*Tebe, kto priveľa rozprávaš, prihlasno spievaš,
pričasto plačeš a líbiš väčšmi, než treba.*

1

ROZPRÁVKA

Všetkým, ktorí poznali Benjamina Ovicha, najmä však nám, ktorí ho poznáme dostatočne, aby sme ho volali Benji, muselo byť od začiatku jasné, že nepatrí k ľuďom, čo skončia dobre a šťastne.

Napriek tomu sme vždy dúfali. Panebože, ako veľmi sme dúfali! Naivné sny sú poslednou obrannou líniou lásky, vďaka nim si vždy nahovárame, že tých, ktorých milujeme, nemôže postihnúť nijaká hrozná tragédia a že práve títo ľudia akosi uniknú osudu. Kvôli nim snívame o večnom živote, želáme si získať supersilu a pokúšame sa zostrojiť stroj času. Lebo dúfame, panebože, ako len dúfame!

No pravda je iná. Rozprávky o chlapcoch ako Benji sa takmer nikdy nekončia obrázkom ich staroby. Nespájajú sa s nimi dlhé príbehy, neumierajú v spánku v útulnom domove pre seniorov s hlavou na mäkkej poduške.

Chalani ako Benji umierajú mladí. Násilnou smrťou.

2

BÚRKY

„Nekomplikuj to.“ To je bežná rada v hokeji aj v živote. Skrátka, nerob veci zložitejšími, než sú, nemysli priveľa, najlepšie vôbec. Asi by sa mala vzťahovať aj na príbehy, ako je tento, lebo sa dá vyrozprávať veľmi rýchlo. Začína sa v tejto chvíli a skončí sa o necelé dva týždne. Čo by sa za ten čas mohlo stať v dvoch hokejových mestečkách? Samozrejme, dohromady nič.

Ibaže úplne všetko.

Hokej aj život totiž spája spoločný problém: jednoduché okamihy sú v nich veľmi zriedkavé. A všetko ostatné je boj. Tento príbeh sa nezačína dnes, odvíja sa už dva roky, od chvíle, keď sa odtiaľto odsťahovala Maya Anderssonová. Opustila Medveďovce a cez Zubrovku zamierila na juh. Tieto dve horské obce ležia tak blízko pri sebe a tak ďaleko od všetkých ostatných, že jej odchod pripomínal emigráciu. Jedného dňa bude Maya spievať o tom, že ľudia, ktorí žijú v blízkosti divokej prírody, majú asi bližšie k divočine vo svojom vnútri, čo je zároveň preháňanie aj bagatelizovanie, takmer ako všetko, čo sa o nás hovorí. Ak by ste zavítali do našich končín, zablúdili do krčmy Kožuch a vyhli sa zauchu, hoci by ste mali dostatok drzosti opýtať sa Ramony, koľko má rokov, prípadne ju požiadali

o kúsok citróna do nápoja, možno by vám spoza barového pultu prezradila čosi dôležité: „Tu v lesoch sú ľudia od seba závislí väčšmi než vo veľkomestách. Tu sú ľudia prepojení, či sa im to páči, alebo nie, tak silno, že ak sa na jednom konci mestečka niekto priveľmi prehadzuje zo sna, na druhom konci sa niekomu vyhrnie nočná košeľa.“

Chceli by ste tomu porozumieť? V tom prípade musíte najprv pochopiť súvislosti, ako tu všetko do seba zapadá, prepojené neviditeľnými nitkami, lojálnosťou a hriechmi. Hala s ľadovou plochou a fabrika, hokejový tím a politici, tabuľkové umiestnenie a peniaze, šport a pracovné príležitosti, priatelia z detstva a tímoví kamaráti, susedia a kolegovia, rodiny. Presne toto núti ľudí držať spolu, aby v tomto prostredí vôbec prežili, no zároveň presne to ich núti dopúšťať sa hrozných zločinov. Samozrejme, toto všetko vám Ramona neprezradí, to by neurobil nikto, ale ak chcete pochopiť a skutočne porozumieť tomuto miestu, musíte o tom vedieť. Chcete? Potom si treba ujasniť, čo nás na ňom priťahuje.

V zime pred dva a pol rokom Mayu na žúre znásilnil Kevin Erdahl, najlepšie hokejista, aký sa vyskytol v týchto končinách. V súčasnosti však nikto nepoužíva výraz *znásilnil*, pochopiteľne, hovorí sa o *škandále*, alebo o tom, čo *sa stalo*, alebo *no ved' viete...* Všetci sa hanbia, nikto nezabudol. Reťaz udalostí, ktoré sa začali na žúre, ovplyvnili nakoniec aj politické rozhodnutia a spôsobili premiestnenie peňazí z jedného mesta do druhého. Dôsledkom boli jar a leto plné horkého sklamania, nasledovala jeseň plná nenávisti a zima plná násilia. Začalo sa to hádkou na ľadovej ploche a skončilo sa takmer pouličnou vojnou. Muži v čiernych bundách, ktorých policajti nazývajú chuligáni, no v Medveďovciach ich poznajú ako Skupinku, napadli zubrovských nepriateľov, na čo chlapi zo Zubrovky odpovedali podpálením Kožucha. Pri odvetnom boji Skupinka prišla o mladého muža, ktorého všetci bezhranične milovali. Vidar zahynul

pri dopravnej nehode. To bol vrchol udalostí, konečný dôsledok desaťročia trvajúcej nevraživosti a agresívnych prejavov, po ktorom už nikto nemal chuť pokračovať. Vidara pochovali, dvaja Zubrovčania skončili vo väzení a medzi chuligánmi zavládol pokoj zbraní. Nielen medzi nimi, ale aj medzi mestečkami. Ako zázrakom vydržal dlho, no v poslednom čase začal byť čoraz krehkejší.

Kevin a jeho rodina sa odsťahovali a už nikdy sa nevrátili. Nikto by im to nedovolil. Medveďovce urobili všetko, aby vygumovali každučkú spomienku na Kevina, a hoci by to nikto nepriznal, oveľa ľahšie im to išlo, keď sa pobalila a odišla aj Maya. Presťahovala sa do hlavného mesta, kde študovala hudbu a stal sa z nej takmer iný človek, takže tí, ktorí tu ostali, *škandál* spomínali čoraz zriedkavejšie, až sa napokon zdalo, že vôbec nikdy ani nevypukol.

Benji Ovich, svojho času Kevinov najlepši priateľ, si takisto pobalil cestovnú tašku. Bola oveľa menšia než Mayina, ale odišiel oveľa ďalej. Ona totiž cestovala dakam, kým on odchádzal jednoducho preč. Ona hľadala odpovede vo svetle, on v temnote, ona v umení, on na dne pohárika. Ani jeden z nich nebol naozaj šťastný.

V mestečku, čo nechali za sebou, sa rúcal klub HC Medveďovce. V mestečku plnom nesplniteľných snov sa už nikto neopovážal ani snívať. Mayin otec Peter Andersson prestal byť športovým riaditeľom a s hokejom nadobro skončil. Sponzori sa odsťahovali a miestne zastupiteľstvo dokonca uvažovalo o možnosti, že klub zrušia a zvyšné zdroje a imanie poskytnú HK Zubrovka. Medveďovce sa zachránili v poslednej chvíli pomocou peňazí a tvrdohlavosti miestneho obchodníka. Nový zahraničný majiteľ fabriky vnímal klub ako spôsob, ako si zabezpečiť prijatie do miestnej komunity, oportunistický politik Richard Theo v ňom zasa videl možnosť, ako získať voličské hlasy. Vďaka nim sa však v pravej chvíli vynoril dostatočný

kapitál, aby sa zabránilo zániku klubu. V mestskej rade vymenili starých členov vedenia a zvolali poradu, týkajúcu sa klubovej *značky*. Krátko nato s veľkou hrdosťou prezentovali perspektívy *nového hodnotového základu*. V sprievodnej brožúre sa nezabudlo ani na výzvy: „Sponzorovať HC Medveďovce nie je len ľahké, ale najmä správne!“

Napriek hroznej smole sa naozaj všetko úplne otočilo – najprv na ľadovej ploche, potom okolo nej. Medveďovská trénerka Elisabeth Zackellová sa usilovala získať miesto vo väčšom klube, ale nevyšlo jej to, dostal ho tréner zo Zubrovky, ktorý opustil lesy a do mesta stiahol aj najlepších hráčov tímu. Zubrovka sa zrazu ocitla bez trénera a intrigami a mocenskými bojmi si už zanedlho kopala vlastný hrob, čím sa to v podobnej situácii zvyčajne končí v každom klube. Zackellová v tom čase v Medveďovciach budovala nový tím. Z mladého muža menom Bobo urobila svojho asistenta a obklopila sa bandou hokejových zurvalcov na čele so šestnásťročným Amatom. V súčasnosti má Amat osemnásť a vďaka jeho nesmiernemu talentu sa z neho stala najväčšia miestna hviezda. Minulú zimu sa sem dokonca doniesli chýry, že ho chcú draftovať do NHL a bude z neho profík. Počas minulej sezóny dominoval v každom zápase, až kým na jar neutrpel zranenie. Nikto v mestečku nepochyboval, že keby sa mu to nestalo, Medveďovce by vyhrali celú sériu a postúpili by vyššie. A naopak, keby Zubrovka v poslednom zápase priam zázrakom nezískala body, skončila by posledná a vypadla by z tabuľky.

A tak všetko, čo vyzeralo veľmi nepravdepodobne, keď Maya a Benji odtiaľto odchádzali, sa o dva roky neskôr ukazovalo len ako otázka času. Zelené mestečko teraz mieri k vrcholu, no červené ustavične klesá. Medveďovce získavajú každý mesiac ďalších sponzorov, kým Zubrovke ubúdajú, medveďovská hokejová hala je zrenovovaná, kým strecha na zubrovskej hale je na zrútenie. Najväčší medveďovskí zamestnávateľia, fabrika

a obchod s potravinami, opäť prijímajú nových zamestnancov. Najväčší chlebdarca v Zubrovke, teda nemocnica, každoročne prepúšťa. V Medveďovciach sú teraz nielen peniaze, ale aj pracovné príležitosti, takže sme vlastne víťazi.

Chceli by ste to chápať ešte lepšie? V tom prípade si uvedomte, že tu ide o viac než iba o mapu. Pri pohľade na ňu pôsobíme ako dve obyčajné horské mestečky, podľa niektorých skôr dediny, ktoré delí len kľukatá lesná cesta. Dokonca nie je ani dlhá, no ak sem zájdete, v mínusových teplotách a protivetre – a iné tu ani nebývajú – rýchlo zistíte, že je to poriadna prechádzka. Nenávidíme Zubrovku a tá nenávidí nás. Ak vyhráme všetky ostatné zápasy v sezóne, ale prehráme jediný so Zubrovkou, cítime sa, akoby sme stratili celý rok. Nestačí, že sa nám darí, oni musia padnúť na hubu, lebo len vtedy môžeme byť naozaj šťastní. Medveďovce hrajú v zelených dresoch s medveďom na hrudi, Zubrovka v červených so zubrom. Na pohľad jednoduché a jasné, lenže práve farby znemožňujú jednoznačne určiť, kde sa končí hokej a začínajú sa všetky ostatné problémy. V Medveďovciach nenájdete jedínú strechu, čo by bola červená, v Zubrovke zasa zelenú, a nezáleží na tom, či sa majiteľ zaujíma, alebo nezaujíma o hokej. Ťažko povedať, či si hokejové kluby zvolili farbu podľa striech, alebo naopak. A či sa kluby zrodili z nenávisťi, alebo nenávisť zrodila kluby. Naozaj chcete pochopiť hokejové mestečky? Predovšetkým si uvedomte, že v tunajšom športe ide o viac než len o šport.

Chcete porozumieť ľuďom? Skutočne porozumieť? Tak potom by ste mali vedieť, že onedlho dôjde k hroznej prírodnej katastrofe, ktorá zničí všetko, čo máme radi. Možno žijeme v hokejových mestečkách, no sme predovšetkým obyvatelia hôr. Obklopujú nás stromy, skaly a pôda, tisícročný svedok vzniku a zániku. Môžeme sa tváriť, že sme veľkí a silní, ale proti prírode sa nedá bojovať. Už onedlho sem navyše dorazí

príšerná víchrica a počas nasledujúcej noci sa bude zdať, že sa nikdy neskončí.

Potom bude Maya spievať o nás, ktorí máme k divočine blízko aj vo svojom vnútri. Zaspieva o mieste, kde vyrastala. O mieste poznačenom tragédiami, čo nás postihli a čo sme si spôsobili sami. Bude spievať o jeseni, keď sa lesy plnou silou obrátili proti nám. Bude spievať o tom, že každé spoločenstvo v podstate tvorí súhrn vlastných rozhodnutí a všetko, čo nás spája, je spoločná minulosť. Jej skladba sa začína slovami *Začalo sa to búrkou*.

Už celú generáciu mestečko nezažilo hroznejšiu smršť. Možno sa to hovorí o každej, ale s touto sa naozaj nič nedá porovnať. Dlhšie sa medzi ľuďmi povrávalo, že tohoročný sneh asi napadne neskôr, zato veterno bude skôr, lebo august sa končil horúčavami, čo neveštilo nič dobré, a hneď na prelome mesiacov sem vtrhol chlad a teplota strmhlav klesala. Okolitá príroda sa správala nevypočítateľne a agresívne, čo najprv pocítili psy a poľovníci, no onedlho aj ostatní. Vnímali sme varovné signály, napriek tomu živel udrel takou silou, až nám vyrazilo dych. Zdevastoval les, vytŕhal stromy, obloha stmavla a vrhala sa na naše domy ako pomätenec na bezbranné dieťa. Stáročné kmene stromov, pevné ako skaly, sa ohýbali ako stebielka trávy pod nohou a vietor burácal tak mocne, že ľudia ani v ich blízkosti nepočuli praskot, videli iba ich pád. Medzi domami lietali plechy a strhnuté škridly, meniace sa na ostré náboje zamierené na každého, kto sa pokúsil čo len vystrčiť nos z domu. Stromy zahatali cestu, takže nakoniec bolo rovnako nemožné dostať sa sem ako aj odtiaľto, následné prerušenie elektrického vedenia ponorilo mestečká do hlbokej tmy a mobilné telefóny sa stali takmer nepoužiteľné. Každý, komu sa podarilo spojiť s milovanou osobou, kričal do telefónu to isté: Zostaň doma! Zostaň v dome!

No istý mladý muž z Medveďoviec napriek panike šoféroval nevelké auto, aby sa úzkymi cestami dostal do nemocni-

ce v Zubrovke. Báľ sa vyjsť z domu, no báľ sa v ňom aj ostať. Na vedľajšom sedadle sa vlezla jeho gravidná manželka. Búrka-nebúrka, prišiel jej čas. Modlil sa k Bohu ako ateisti v zákopoch a ona zúfalo vykričkla, keď na kapotu s treskotom dopadol strom a prerazil plech. Pri náraze ju hodilo na predné sklo. Nikto ich nepočul.

3

HASIČI

*Ch*cete chápať ľudí, ktorí žijú v týchto dvoch hokejových mestečkách? Naozaj? Potom sa musíte dozvedieť, čoho všetkého sme schopní. Aj toho najhoršieho.

* * *

Nad domom na okraji Zubrovky vietor nielen svišťal, ale priam zavýjal, akoby sa mu usiloval strhnúť fasádu. Rozvibroval jeho základy, až sa triasli steny a padali zubrovské hokejové dresy, čo na nich viseli. Štyri deti, ktoré boli v dome, neskôr svorne tvrdili, že sa cítili, akoby sa ich pokúšal zabiť vesmír. Najstaršia z nich je sedemnásťročná Tess, nasleduje pätnásťročný Tobias, trinásťročný Ted a sedemročný Ture. Boja sa ako všetky deti, no sú pripravené a v strehu, lebo predsa len nie sú ako všetky ostatné deti. Ich mama je totiž pôrodná asistentka a ocko hasič. Niekedy sa zdá, že táto rodina skutočne funguje iba v čase krízy či vypätej situácie. Keď deti zistili, čo sa na ne ženie, vybehli do záhrady a pozbierali záhradný nábytok, hojdačky aj preliezačku, aby im vo víchrici nevleteli do okien. Otec Johnny utekal pomáhať do čejsi záhrady na konci ulice. Mama Hannah obvolávala všetkých známych, aby zistila, či niečo nepotrebujú. Telefonátov bolo veľa, lebo tu sa všetci navzájom poznajú. Navyše, Johnny a Hannah sa tu aj narodili a vyrastali, a keďže on pracu-

je na hasičskej stanici a ona v nemocnici, vlastne sa poznajú so všetkými. Toto je ich domov, ich deti sa učili bicyklovať v tých istých uličkách medzi domami ako kedysi oni dvaja a vštepovali im rovnaké princípy: Lúb svoju rodinu, pracuj tvrdo, teš sa, keď HK Zubrovka vyhrá zápas, ale oveľa viac sa raduj, keď HC Medveďovce dostanú na frak. Pomáhaj tým, ktorí to potrebujú, buď dobrý sused a nikdy nezabudni, odkiaľ pochádzaš. Posledný princíp deťom nevtĺkali do hlavy rečami, ale činmi. Naučili ich, že hádať sa dá pre všetko, ale keď ide do tuhého, treba držať spolu, lebo osamelý človek nemá nijakú šancu.

Búrku za oknom prerušila búrka v dome. Rodičia sa opäť raz poriadne pohádali. Hannah je útle krehké žieňa, ktoré teraz stojí pri kuchynskom okne, hryzie sa do líca a masíruje si modré hánky. Vydala sa za idiota. Johnny je vysoký, širokoplecí chlap s hustou bradou a tvrdými pästami. Ako hokejista bol známy tým, že vždy prvý zhodil rukavice a pustil sa do bitky. Obrázok rozzúreného zubra na logu by mohol byť pokojne jeho karikatúra. Je popudlivý, tvrdohlavý, staromódny a plný predsudkov, pripomína chalana, ktorý nikdy úplne nedospel. Hokej hrával, kým mu to umožnili, potom sa stal hasičom. Vlastne iba vymenil jednu šatňu za inú, kde však naďalej potreboval súťažiť: kto urobí najviac zhybov, kto najrýchlejšie behá v lese, kto na grilovačke vypije viac pív. Hannah od prvého okamihu vedela, že to, čo sa teraz vníma ako šarmantné, sa jedného dňa môže zmeniť na nebezpečné, lebo kto neznesie porážku, môže sa stať agresívny, vášeň a temperament sa zmenia na násilie. „Dlhá šnúra, ale priveľa dynamitu, tie sú najnebezpečnejšie,“ hovorieval o nej svokor. V hale stojí váza, ktorá sa pri istej príležitosti rozbila na hromadu neskôr starostlivo pozliepaných črepov, aby Hannah poslúžila ako stála spomienka.

Johnny sa vrátil zo záhrady a šibol na ňu pohľadom, aby zistil, či sa ešte vždy hnevá. Ich hádky sa končia zakaždým

rovnako, lebo podľa Hannah má za muža idiota, ktorý ju nikdy nepočúva. Nečudo, že sa podchvíľou čosi rozbije.

Často si uvedomuje, ako Johnny presviedča okolie o svojej tvrdomosti, hoci v skutočnosti je neuveriteľne citlivý a zraniteľný. Keď HK Zubrovka dostane nakladačku, akoby ju dostal aj on. Keď na jar v miestnom denníku napísali, že „HC Medvedovce predstavujú pokrok, kým HK Zubrovka všetko staré a zaostalé“, zobral to osobne, akoby v článku zároveň očiernili aj jeho život a zásady. Klub je mesto a mesto je jeho rodina. Voči nim je neochvejne lojálny a útok na ne v ňom vždy spúšťa extrémnu reakciu. Lebo odjakživa hrá tvrdo, nikdy sa nezľakne a do boja proti katastrofe sa vždy vrhá prvý.

Pred pár rokmi oblasť sužovali hrozivé lesné požiare. Zubrovku ani Medvedovce nepostihli, no o pár kilometrov ďalej to bolo príšerné. Johnny s Hannah a deťmi cestovali na dovolenku, na prvú po dlhom čase, a práve mierili na juh do akvaparku, keď v rádiu zachytili správu o požiaroch. Hádka vypukla, skôr než zazvonil mobil, lebo Hannah vopred vedela, že Johnny okamžite otočí auto a zamieri domov. Deti v mikrobuse za nimi sa iba prikrčili, lebo toto už poznali: hádka, krik, zaťaté päste. Vydatá za idiota.

Spravodajské zábery z miesta požiaru, kde pomáhal Johnny, sa deň za dňom zhoršovali. Hannah sa každý večer musela tváriť, že sa vôbec neznepokojuje, až keď sa deti potajme prevzlykali do spánku, dovolila si zrútiť sa. Napokon sa vrátil po týždni, čo im pripadal ako sto rokov, bol schudnutý a taký špinavý, až sa zdalo, že toľko sadzí z kože nezmyje nikdy. Stála pri kuchynskom okne a videla, že na križovatke poníže ulice vystúpil z auta a vliekol sa domov, akoby sa mal v hociktorej chvíli zosypať a zmeniť na kopy prachu. Hannah sa rozbehla k dverám, no deti ho takisto zbadali, rútili sa dolu schodmi, pretlačili sa okolo nej a cestou von sa potkýnali jeden o druhého. Hannah sa vrátila k oknu a sledovala, ako sa všetky štyri deti vrhajú Johnnymu

do náručia a visia na ňom ako opice: Tobias a Ted okolo krku, Tess na chrbte a malý Ture sa mu zavesil na paže. Ich ocko bol špinavý, spotený a vyčerpaný, napriek tomu všetkých vniesol do domu, akoby nevážili viac než pierko. V noci zaspal na matraci v Tureho izbe a, pravdaže, matrace si tam preniesli aj ostatné decká. Trvalo štyri noci, kým ho vrátili Hannah, kým konečne pocítila jeho objatie a nadýchla sa jeho vône. V to posledné ráno už žiarlila na vlastné deti, zúrila na seba a bola taká vyčerpaná zo zatajovania citov, že tú sprostú vázu šmarila o zem.

Potom ju zlepovala, a kým ju nedokončila, nikto z rodiny sa jej neopovážil ani prihovoriť. Až vtedy si k nej manžel prisadol na dlážku a šepol: „Nehnevaj sa na mňa, nezvládam, keď sa na mňa hneváš!“ Priškrteným hlasom vyjachtala: „Miláčik, veď ten požiar sa ťa netýkal, veď nehorelo TU!“ Opatrne sa k nej naklonil, pobožkal ju do dlane, až cítila jeho horúci dych, a povedal: „Každý požiar je aj môj požiar.“ A presne za to svojho idiota nenávidela aj zbožňovala. „Tvojou prácou je vrátiť sa domov. Tvojou jedinou povinnosťou je prísť domov,“ pripomenula mu. Usmial sa: „Vari tu nie som?“ Z celej sily, ako len vládala, ho udrela do ramena. V živote stretla veľa idiotských mužov, ktorí si nahovárajú, že sú schopní prví skočiť do ohňa a zachraňovať, ibaže jej idiot je jediný, ktorý to naozaj robí. Preto sa zakaždým pohádajú, keď Johnny odchádza, a preto sa Hannah zakaždým hnevá na seba, že sa oňho tak hrozne bojí. Zvyčajne sa to končí tým, že niečo roztrieska. Vtedy to bola váza, dnes jej hánky. Len čo vypukla búrka a on zapojil mobil do nabíjačky, aby bol pripravený, treskla päšťami do drezu. Ešte aj teraz si masíruje modriny a potichu nadáva. Samozrejme, chce, aby šiel, no zároveň to celé nenávidí. A takto to dáva najavo.

Vošiel do kuchyne a na zátylku zacítila jeho bradu. Myslí si o sebe, že je tvrdý a silný, no v skutočnosti je najcitlivejší z celej rodiny. Práve preto na ňu nikdy neziape. Na okná búšili náporu vetra a obom bolo jasné, že čoskoro zazvoní telefón, on sa

poberie preč a ona sa opäť našťve. „Znepokojuj sa až vtedy, keď sa o teba prestane báť, lebo ťa už nebude ľúbiť,“ so smiechom povedal Johnnymu otec po sobáší. „Dlhá šnúra, ale priveľa dynamitu. Na tú ženu si dávaj pozor!“

Hannah sa možno vydala za idiota, no ona nie je o nič lepšia. Jej nálady privádzajú Johnnyho na pokraj vyčerpania a jej zmätkovanie na pokraj šialenstva. Johnny podlieha panike, keď nenájde svoje veci správne uložené, keď nevie presne, kde čo hľadať, a to sa týka rovnako hasičského auta, skrine či príborníka. A tento človek si vzal ženu, ktorej sa nepozdávala ani predstava, že v posteli má každý určené svoje miesto. Hannah si jeden večer ľahla na jednu stranu, druhý večer na druhú, ako sa jej práve chcelo, a Johnny netušil, ktorá časť by ho mala frustrovať. Existuje niekto, kto nemá svoje miesto *v posteli*? Okrem toho Hannah chodila po byte v topánkach, neumývala po sebe umývadlo a podľa ľubovôle odkladala nože na maslo a syry vždy na iné miesto, takže raňajky pripomínali hľadanie pokladu. Skrátka, bola horšia než deti.

No zrazu vystrela ruku, prsty mu zaborila do brady, jeho ruky ju objali okolo drieku a už na hlúpostiach nezáležalo. Poznali sa. Naučila sa akceptovať život s hasičom, ktorého životný rytmus iní nikdy nepochopia. Zvykla si chodiť na toaletu potme, lebo spočiatku, keď začali spolu bývať a v noci si rozsvietila, vyskočil z postele presvedčený, že svieti výstražná lampa na hasičskej stanici. V polospánku sa narýchlo obliekol, a kým ho v nohavičkách stihla dobehnúť a opýtať sa, čo to, dočerta, vyvádza, už sedel v aute. Trvalo jej niekoľko nocí, kým prijala, že Johnny nevie konať inak a že by to vlastne ani nechcela.

Lebo jej muž patrí k ľuďom, ktorí sa vrhajú do ohňa. Bez zaváhania, zbytočných otázok, jednoducho bežia. Takých ľudí nie je veľa, ale spoznáte ich na prvý pohľad.

* * *

Ana má osemnásť rokov. Práve vyzerá z kuchynského okna otcovho domu na okraji Medveďoviec. Trochu pokrivkáva, nedávno si poranila koleno pri tréningu bojového umenia, keď ktorýsi rovesník omieľal čosi o tom, že dievčatá nevedia poriadne vykopávať nohou. Kopla ho do rebier a kolenom mu vrazila do hlavy, a hoci ju mal prázdnu, žiaľ, aj veľmi tvrdú, a preto Ana teraz krivká. Jej telo sa vždy vyznačovalo bleskurýchlymi reakciami, no uvažovala pomalšie. O čo horšie chápe ľudí, o to lepšie však rozumie prírode. Aj teraz sledovala, ako sa stromy ohýbajú. Ich pohyb vnímala už včera a skôr než ostatní pochopila, že sa blíži víchrica. Deti otcov, ktorí sú skvelí poľovníci, také čosi vycítia, a jej ocko je široko-ďaleko najlepší. Tento muž strávil v lese toľko času, že často zabudol, aký je rozdiel medzi vysielaczkou a telefónom, takže doma neraz končil telefonát slovíčkom „prepínam“. Ana sa rýchlo naučila chodiť po lese, lebo to bol jediný spôsob, ako mu mohla byť nablízku. Les sa stal jej ihriskom aj školou, kde ju naučil všetko o divej zveri aj o neviditeľných silách pod zemou či vo vzduchu. Tak jej prejavoval lásku. Keď bola malá, ukazoval jej, ako sledovať stopy a strieľať, keď bola trochu staršia, brával ju na stopovanie, keď ho úrady poverili, aby našiel a usmrtil nebezpečné ranené zviera. Ak človek žije obklopený lesom, naučí sa ho chrániť, ale využíva aj jeho ochranu. Nakoniec sa naučí tešiť z jari a slnka rovnako ako rastliny a obávať sa ohňa, no ešte trochu väčšmi vetra. Ten sa totiž nedá zastaviť ani uhasiť, neskloní sa pred nijakým kmeňom či korunou. Vietor láme, ničí a zabíja, čo sa mu zapáči.

Nečudo, že Ana v korunách stromov začula blížiacu sa víchricu, vnímala ju, hoci navonok ešte vždy vládol pokoj a ticho. Do všetkých kanistier a vedier nabrala vodu, z pivnice vyniesla plynový varič, do čeloviek vložila nové batérie a nachystala sviečky a zápalky. Naostatok vzdorovito niekoľko hodín rúbala drevo a navláčila ho do obývačky. Keď víchrica dorazí do Medveďoviec, zatvorí dvere aj okná, upra-

ce kuchyňu a v hukote, čo doľahne zvonka, si pustí piesne svojej najlepšej kamarátky Maye. Jej hlas ju totiž upokojuje a Anino bežné správanie zasa upokojuje psy. Keď bola malá, vždy ju chránili, no teraz je to naopak. Keby ste sa spýtali Maye, kto je Ana, odvetila by: „Bojovníčka.“ To nehovorí iba preto, že Ana je schopná z kohokoľvek vytĺcť dušu, skôr preto, že presne to sa pokúšal osud urobiť s Anou od okamihu, keď sa narodila, no márne. Ana je nezdolateľná.

Chodí do posledného ročníka medveďovského gymnázia, ale dospela už dávno, lebo dcéry rodičov, ktorí sa utápajú v alkohole, dospievajú rýchlejšie. Otec ju odmalička učil zaobchádzať s otvoreným ohňom v kozube, ukázal jej, ako v správnom čase priložiť trochu viac dreva a ustrážiť, aby pahreba nikdy úplne nevyhasla. No a keď naňho príde alkoholové obdobie, čo môže trvať pár dní či mesiacov, svojho opitého otca stráži rovnako. Nikdy na ňu nebol zlý, nikdy neziapal, len nikdy nie je úplne triezvy. Aj blížiacu sa víchricu prespí, chrápajúc v kresle v obývačke medzi Aninými víťaznými trofejami, na ktoré je naozaj pyšný, a fotkami z detstva, z ktorých starostlivo vystrihla mamu. Bol priveľmi opitý, aby začul zvonenie telefónu. Ana teda v kuchyni umýva riad a počúva hlasnú hudbu, psy jej ležia pri nohách a takisto nepočujú zvonenie. Telefón však vyzvára, vyzvára a vyzvára.

Napokon sa rozozvučal zvonček pri dverách.

* * *

„Neboj sa, je to iba vietor,“ zašepkal Johnny. Hannah sa mu pokúšala uveriť. Teraz netreba hasiť požiar, spolu s kolegami pôjde pílť popadané stromy, aby prekliessnili cestu zdravotníkom a záchranárom. Johnny často hundral, že byť hasičom v tomto kraji značí byť na deväťdesiat percent drevorubačom, no Hannah z jeho slov cítila istú hrdosť. Lebo aj on patrí lesu.

Otočila sa k nemu a poštipala ho do líc, až sa mu podlomili kolená. Takmer všade, kam vojde, je najväčší a najsilnejší, no aj keď si ostatní myslia niečo iné, vie, že keby sa v plameňoch ocitli deti, vrhla by sa do nich rýchlejšie než on. Je komplikovaná, neporiadna a papuľnatá a zriedkakedy spokojná, no Johnny ju ľúbi najväčšmi na svete aj pre jej nekompromisný ochranný pud. „Pomáhame, koľko vládžeme,“ šepká mu do ucha aj po najhorších dňoch, keď on či ona v práci prišli o niekoho. Ako hasič musí byť pripravený na každú podobu smrti. Ona však pracuje ako pôrodná asistentka, takže ju vidí v najťažšej chvíli – v prvých okamihoch života. Do svojich slov ukrýva útechu. Je to zároveň spôsob, ako si pripomenúť povinnosť. Pomáhať, ak sa dá, kedy sa dá a komu sa dá. Taká práca je iba pre istý typ ľudí.

Johnny ju pomaly pustil z objatia. Doteraz si nezvykol, že táto škriepna neporiadnica mu prevracia život naruby. Pomaly vykročil k mobilu, aby sa ubezpečil, že sa nabíja, a ona ho mlčky sledovala. Doteraz si nezvykla, že ešte aj po dvadsiatich rokoch manželstva má chuť z tohto pedantného suchára strhnúť šaty, len čo sa na ňu zahľadí.

V hale zazvonil telefón. Je to tu. Zatvorila oči a v duchu prisahala, že tentoraz sa s ním nepoháda. Nikdy jej nesľubuje, že sa domov vráti celý a zdravý, lebo to prináša smolu. Zato nikdy nezabudne zopakovať, že ju ľúbi. Na to Hannah odsekne: „To by som ti radila.“ Telefón neprestával vyzvárať, a keďže Johnny sa neohlásil, predpokladala, že je na toailete. Zakričala naňho, aby prehlušila zavýjanie vetra. Na schodoch postávali deti, aby sa s ním rozlúčili. Tess objímala okolo pliec svojich troch bratov: Tobiasa, Teda a Tureho. Johnnymu sa videlo bláznivé dať deťom mená s rovnakým začiatočným písmenom, no s ich matkou sa v čase najväčšieho zaľúbenia dohodol, že ona vyberie meno deťom a on psom. Psy si doteraz nezadovážili. Hannah bola odjakživa šikovnejšia vyjednávačka.

Ture plakal do Tessinho trička, ale nikto zo súrodencov ho nezahriakol. Keď boli menší, aj oni plakávali, lebo ak má človek v rodine hasiča, stávajú sa ním všetci. Tak to chodí. Nemôžu si dožičiť taký luxus, aby si povedali, že „nás sa to netýka“, a im to bolo vždy jasné. Zrejme preto sa rodičia vzácné zhodli na jednom pravidle: Nikdy sa nevystavovať nebezpečenstvu v rovnakej chvíli. Deťom predsa musí zostať aspoň jeden z rodičov, keby došlo k najhoršiemu.

Johnny v predsieni zvýšil hlas, napokon už kričal do telefónu, ale nikoho nepočul. Pripustil, že stisol nesprávny gombík, preto sa pozrel do zoznamu hovorov, no posledný záznam bol telefonát s mamou pred desiatimi minútami. Odznelo ešte niekoľko zvonení, kým pochopil, že telefón nezvoní jemu, ale Hannah. Zmätene sa k nemu vrhla, šibla na číslo a na opačnom konci linky sa ozval šéfov hlas. O tridsať sekúnd neskôr sa rozbehla.

Chcete chápať ľudí? Skutočne chápať? Potom musíte vedieť o všetkom najlepšom, čoho sú schopní.